

286

פ ר ר ט ו ק ו ל מ ט' א/16

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ד', י"ב בשבט תשט"ז-25.1.56 בשעה 08.30.

השתתפו: כ. אונא - היו"ר

- ע. איכילוב
- ע. אסף
- ב. אזניה
- א. אלסטן
- ס. בגין
- י. הררץ
- ז. ורהפטיג
- ב. לוקר
- ב. גיר
- ח. דובין
- י. שפמן

נעדרו:

- י. בדר
- ט. הלל
- ת. טובי
- י. ישעיהו
- י. כמים
- י. גיצני
- ס. סנה
- י. טרלין
- ס. קסיט

מוזמנים: ח. כהן - היועץ המשפטי
א. ידין - המסנה ליועץ המשפטי

בירושלים
הסופט ב. הלוי - נשיא בית המשפט המחוזי
הסופט י. לם - בית-המשפט המחוזי בת"א
הסופט עציוני - בחיפה
הסופט אייזנברג - מנהל בתי-המשפט

סדר-היום: 1. חוק בתי משותפים (תיקון).
2. חוק בתי-המשפט.

אני פותח את הישיבה. אני רוצה להקטין סליחת
אורח'נו על סגורים עבין קצר לפני שנעבור

היו"ר ס. אונא:

לחוק בתי המשפט.

1. חוק בתי משותפים (תיקון).

אני רוצה להציע הקמת ועדת משנה לטיפול בחוק
זה. ההצעה היא שהוועדה תביא למליאת הוועדה

היו"ר ס. אונא:

רק דברים שהיו סנויים במחלוקת.

הוחלט: לקבל את ההצעה להקים ועדת משנה לחוק זה.
הוועדה תהיה מורכבת מה: ח. דובין - יו"ר;
ע. איכילוב, ב. גיר, ב. אזניה, י. שפמן.

ר.ס.ר

ישיבת ועדת החוקה
ועדת החוקה, חוק ומשפט
25.1.56

י. הררי:
ועדת החוקה החליטה כי עבודת הכנת החוקה תיעשה ע"י ועדת משנה שלה. עברו כבר כמה שבועות וטרם הקמנו את ועדת המשנה. אני דורש שנקים ועדת-משנה לחוקי-יסוד.

ע. איכילוב:
הוועדה המסדרת לא מסרה שום הודעה בקשר עם ועדת-המשנה לחוקי יסוד. לפני ימים מספר התקיים בכנסת דיון בקשר עם הצעה שלי לסדר-היום, והרוב סלל הקמת ועדת מיוחדת לענין זה והחליט כי ועדת החוקה תקים ועדת-משנה.

אני מציע שלא נבחר בוועדת-משנה לענין זה אלא שנחליט ביי מליאת הוועדה תשב לפחות פעם בחודש ישיבה מלאה שתהיה מוקדשת רק לענין זה. אני אומר זאת לאור העובדה שהכנסת השניה כמעט וסיימה את עבודתה בפרק אחד, ואינני רואה למוצדק שוועדת החוקה של הכנסת הזאת תחזור על כל הדיון בפרק זה. אני חושב שהפרק הזה בטל לדיון במליאת הוועדה.

י. הררי:
בוועדה המסדרת הוצע לבחור ועדה מיוחדת לענין זה, אני התנגדתי לכך. הוועדה המסדרת החליטה שלא תהיה ועדה מיוחדת אלא שוועלת החוקה תבחר בוועדת משנה. כל תפקידנו הוא לדון איך לקיים את ההחלטה.

היו"ר ס. אונא:
אעמיד את השאלה על סדר-היום, ואז נדון על הפרטים.

2. חוק בתי-המשפט

היו"ר ס. אונא:
הזמנו היום שלושה באי-כוח של שופטי בית-המשפט המחוזי: מירושלים, תל-אביב וחיפה. אנו מצפים מכם לשמוע הערות על הבעיות אשר החוק הזה מעורר, וגם הערות לעצם החוק.

השופט ב. הלוי:
הופיע כבר לפניכם נשיא בית-המשפט העליון ועדיין לא סיים את עדותו, עד כמה שנודע לי. הוא ריכז את הערותיו בקשר עם שני נושאים: הקדמה כללית על הטענות הקיימת בבתי-המשפט בארץ והערות לפרק הראשון של החוק המוצע, הדן בביהמ"ש העליון. אינני רוצה לחזור על מה שכבר שמעתם מנשיא ביהמ"ש העליון, כי בקווים הגדולים אנו תמימי-דעים אתו. אנו גם חושבים שיהיה זה הולם יותר את מעמדנו בתור נציגי השופטים המחוזיים להתרכז בענינים הנמצאים בסיפולנו היום-יומי והידועים לנו מעבודתנו היום-יומית, ואלה הם הענינים הנוגעים לביהמ"ש המחוזי ולבית-משפט השלום. אך זה לא ימנע אותנו מלהעיר גם אי-אלו הערות בנוגע לביהמ"ש העליון או לכל בית-משפט.

במקום לפתוח בהערות כלליות אנני מעדיף להיכנס לעצם הענין ולסלב את ההערות הכלליות בדיון מפורט על הטעיפים.

אני יודע שהדגש בחוק הזה מושם על סעיף 7 הנוגע לדיון נוסף. הוא קטור בסעיף 3 הדן בהרכב ביהמ"ש העליון. שמעתם את חוות-דעתו של נשיא ביהמ"ש העליון, המתנגד לדיון נוסף. הוא הסביר כי את המטרה הזאת אפשר להשיג במסגרת סעיף 3 בלבד. גם אנו חושבים שסעיף 3 מספיק. הוא מאפשר לביהמ"ש העליון לשבת בהרכב מורחב בכל שלבי הדיון. בראשית הדיון יכול ביהמ"ש העליון להרכיב סיד הרכב מורחב, הרכב של חמשה או שבעה שופטים. וגם באמצע הדיון יכול ביהמ"ש העליון להרחיב את הרכבו הקיים. אפילו בשלב האחרון, בטעת הדיון על פסה"ד, מאפשר סעיף 3 את הרחבת ההרכב. אם בשלב קודם שהמ"ש העליון לא ראה כי בדיון מסויים מתעוררת שאלה חשובה, כפי שנזכר בסעיף 7 של הצעה, כלומר, אם ביהמ"ש העליון היה רוצה להפעיל את סעיף 7 אילו היה

הסופט ב. הלוי:

קיים, והוא נוכח בכך בשעת ההתייעצות הפנימית בביהמ"ש העליון, הוא יכול מיד להחליט על הרחבת ביהמ"ש. זה יהיה גם יותר נעים, זה ימנע אי-נאמנות כאשר שלושה סופטים נותנים פס"ד מסויים בפומבי ואח"כ מספיק מהם שבהרכב המורחב לא יהיו קטורים בדעתם הקודמת ויתווכחו באופן חפסי עם ארבעת הסופטים האחרים על שינוי עמדתם. אחרי שסופטים אלה טרחו וכבדו חוות-דעת מנומקת, ואחרי שהם קראו את חוות-דעתם בבית-מספט פומבי, קשה מאד לצפות מהם שיצטרפו אחר-כך לדעת חבריהם כי חוות-דעתם לא היתה נכונה. לעומת זאת, כאשר הדבר נעשה בחודרי-חודרים, קורה לעתים קרובות שסופט מחווה דעתו ואחרי שהוא שומע דעה מנוגדת, הוא משנה את דעתו. להיפך, זהו תפקידו של ביהמ"ש, שסופט אחד ישפיע על השני. ע"כ אפשר להסיג את המטרה שרוצים להשיגה, ויחד עם זאת למנוע את הדיון הנוסף.

צריך גם לבדוק את היחס של סעיף 3 לסעיף 29 של ההצעה, סעיף 29 אומר: "כל בית-מספט כפוף להלכה שנפסקה בבית-מספט גבוה יותר". יש לי רושם שההצעה בדבר דיון גוסף נובעת מתוך רצון לאפשר לביהמ"ש לסטות מתקדימיו, אעפ"י שדבר זה איננו כתוב בהצעה הזאת. הסתלטות ההצעה הזאת מצביעה על כך שהדבר קטור בכמה פסקי-דין שניתנו בזמן האחרון בביהמ"ש העליון. היה פס"ד במספט אמסטרדם, שביהמ"ש העליון בהרכב של שלושה סופטים נתן פס"ד מנומק, אסף חוות-דעתו של אחד הסופטים, הסופט אנרנט, ממלאת חובת שלמה של פסקי-דין. זמן קצר אחר-כך הגיש היועץ המשפטי הנכבד בענין דומה אבל באותה שאלה - ערעור או בג"צ, בקשה שביהמ"ש העליון ידון בענין בהרכב מורחב של חמשה עד שבעה סופטים. למעשה הורכב בית-מספט מחמשה סופטים. היועץ המשפטי ביקש להחליט בשאלה האם ביהמ"ש העליון קטור בתקדימיו או לאו. הוא ביקש להחליט כי ביהמ"ש העליון איננו קטור בתקדימיו, על-כל-פניו, כשההרכב יותר גדול מההרכב הרגיל, כלומר, כשהתקדים נקבע ע"י הרכב יותר קטן, אז אפשר לשנות את פסה"ד. ביהמ"ש העליון בהרכבו המורחב דחה את הטענה הזאת ואמר כי ביהמ"ש העליון רואה את עצמו קטור בתקדימיו הוא, חמשה הסופטים החליטו פה-אחד שביהמ"ש העליון רואה את עצמו קטור בהלכה שנפסקה על-ידו, עכ"פ אם לא עבר זמן רב מאד, אם לא השתנו הזמנים והמצאות ואם אין יוצאים מן הכלל אחרים, כגון: שפסק להוכיח בעליל שביהמ"ש העליון התעלם מסעיף ספורט של החוק הקיים. אם קורה שכתוב בחוק ההיפך ומשום-מה דבר זה נעלם מביהמ"ש העליון בשעה שפסק מה שפסק, טוב אין הדבר חשוב אם הדבר נעלם מהרכב של שלושה, חמשה או שבעה סופטים, ואז אין ביהמ"ש רואה את עצמו קטור לתקדים. אבל בדרך-כלל, במידה שהדבר נובע להחלטות שניתנו לפני זמן לא רב, רואה ביהמ"ש את עצמו קטור. כאן כלול למעשה העקרון של יציבות המשפט בארץ, שהוא עקרון חשוב מאד ובעל ערך בפני עצמו. עקרון זה אומר שיהיה אשר יציה הדין לאמיתו, מוטב שתהיה החלטה יציבה כדי שהציבור הרחב בארץ ידע כיצד להתנהג הן בעשיית חוזים, הן בהגשת מספטים והן בכל הדברים האחרים הקטורים במספט. מצב זה עדיף על אי-בטחון הנובע מחשש שיזום-יום עלול הדבר להשתנות ע"י החלטה של ביהמ"ש העליון, ע"י הגדלת הרכבו. לכן שלל ביהמ"ש העליון בהחלטתו גם את האבחנה בין הרכב רגיל והרכב מורחב של ביהמ"ש העליון וקבע כי בין שההרכב היה של שלושה, של חמשה או של שבעה סופטים - הוא קטור בהחלטות קודמות של ביהמ"ש העליון.

הצעת החוק הזאת אינה מכילה שום סעיף ספורט אשר לפיו הכנסת תבטל את החלטתו האחרונה של ביהמ"ש העליון. להיפך, סעיף 29 מוסיף ואומר כי גם בתי-מספט נמוכים יותר כפופים להלכה שנפסקה בביהמ"ש גבוה יותר, כלומר, סעיף זה נותן יתר-תוקף להחלטת ביהמ"ש העליון בענין זה.

מצד שני, אחת המטרות הנסתרות או האפשריות של סעיף 7 של החוק היתה או יכולה היתה להיות: לאפשר לביהמ"ש העליון לסטות מתקדימיו. דבר זה איננו כתוב בחוק. אנחנו איננו תומכים ברעיון של ביטול הכוח המחייב של התקדימים, כפי שהעקרון הזה נתקבל ע"י ביהמ"ש העליון, כלומר, את הכוח המחייב של יציבות המשפט. אנחנו חושבים כי עקרון חשוב הוא שביהמ"ש העליון יהיה קטור בהחלטותיו, כדי שהחיים המשפטיים בארץ יהיו יותר קבועים. כי גם בלאו הכי אנחנו סובלים עדיין בארץ מחוסר ודאות משפטית בהרבה שטחים, ולא כדאי להוסיף על חוסר ודאות זו. ייתכן שבעוד שנים אחדות אפשר יהיה לעיין בשאלה זו מחדש.

הסופט ב. הלוי:

נראה לנו שעכשיו מוטב להשאיר את העקרון הזה. אך לגבי בתי-המשפט
בנמוכים אין טעם להשאיר טעיף כזה. העקרון אינו חשוב לגבי בתי-המשפט
הנמוכים יותר, כי הם בלאו הכי כפופים להחלטות ביהמ"ש הגבוה מהם. הם
כפופים לו קודם-כל מבחינה מעשית, מפני שביהמ"ש הגבוה מהם יכול לבטל
בשלב של ערעור כל פסק-דין אשר מנוגד לדעת בית-המשפט העליון. לכן
כל שאלה הטופיעה בפני ביהמ"ש המחוזי או בית-משפט השלום, כשהם יודעים
שקיים פס"ד של ביהמ"ש העליון באותה שאלה, וכאשר אינם רואים כל טעם
מיוחד להבדיל את המקרה שלפניהם מהמקרה אשר בו פסק ביהמ"ש העליון, הם
יודעים כי אין כל סיכוי שפס"ד שלהם העומד בניגוד להחלטת ביהמ"ש
העליון יעמוד גם בערעור. (י. שופמן: זוהי הקפאה של היודיקטורה).

פה מתעוררת עוד שאלה: האם בכלל דבר מזה
צריך להיות כתוב בחוק של הכנסת. יש לנו חוק כתוב וחוק בלתי כתוב,
תורה שנכתב ותורה שבעל-פה. סעיף 29 הוא חלק מהחוק הבלתי כתוב דוקא.
אין כל טעם לכתוב כי ההלכה הבלתי כתובה היא גוהג של בית-המשפט.
הגוהג הזה הוא הרבה יותר גמיש מאשר אפשר לבסחו ומאשר הוא מנוסח
בסעיף 29. יש יוצאים מן הכלל לגבי הגוהג הזה. במקרה שבית-המשפט העליון
בטעות התעלם מסעיף מפורש בחוק, הוא בעצמו אינו קשור להחלטתו, ועל
כן גם בית-משפט נמוך יותר אינו קשור בהחלטתו. קרו מקרים שבבית-
המשפט המחוזי הסתמכו על תקדים של בית-המשפט העליון, והצה השני הראה
בעליל שבית-המשפט העליון בטעות התעלם מסעיף מפורש של חוק כתוב.
בית-המשפט המחוזי סטה מהתקדים של בית-המשפט העליון, ובית-המשפט
העליון אישר את פסק-הדין של בית-המשפט המחוזי. יוצא-מן הכלל כזה
אינו כלול בסעיף 29. יוצא שהמחוקק רוצה בסעיף זה להיות יותר אדוק
מהאפיפיור, בתי-המשפט רואים את עצמם קטורים במידה רבה לתקדימים.
הכנסת אינה צריכה לקשור את בתי-המשפט להחלטות בתי-משפט גבוהים יותר
בצורה מוחלטת, ואינה צריכה לכתוב זאת בחוק כתוב, כי אין לזה יותר ערך,
ואין לזה טעם מעשי. גם מפני שסעיף 29 כולל רק חלק קטן מההלכה הבלתי
כתובה, שהיא הרבה יותר מסועפת, הרי כל מי שמוציא חלק מבנין שלם,
יכול רק לגרום גזק לבנין השלם. העיקר חסד פה. העיקר הוא בשאלה האם
בית-המשפט העליון קשור בתקדימו הוא. את זאת לא העיזו לכתוב בהצעה זאת.
לא כתבו שהוא לא יהיה קשור. אם כן, הוא יהיה קשור לתקדימיו. ואז
מהו הערך של סעיף 7 הדין בדיון בוסף?

על כל פנים, לדעתי הדיון בנוסף מיותר,
ואפשר להשיג את מטרתו על-ידי סעיף 3, וגם סעיף 29 מיותר ואין מקומו
בחוק הכתוב.

בנוגע לבית-המשפט העליון יש לי עוד הערה
בנוגע לביסוסו, אשר יכולה לעזור לצאת ממחלוקת. שמעתי שיטתם חילוקי
דעות רציניים בתוך הכנסת בשאלה אם צו על תנאי יכול להינתן על-ידי
שופט יחיד בבית-המשפט העליון. עד עכשיו צו על תנאי יכול היה להינתן
על-ידי שלושה שופטים, וכן גם סירוב לתת צו על תנאי. ההצעה מבדילה
בין מתן צו על תנאי ובין סירוב לתת צו על תנאי. אינני רוצה להיכנס
למחלוקת הזאת לגופו של ענין. אבל אם אתם רואים לנכון לאשר את ההצעה
בכיוון של הפרדה בין סירוב ובין מתן צו על-תנאי, הייתי מציע בוסס
יותר גמיש, האומר: בעניניו בג"צ בית-המשפט העליון יסב בהרכב של
שלושה שופטים, אבל שופט יחיד יוכל לתת צו על תנאי. יתכן שאין זה
מסנה לעצם הענין, אבל הביסוס צריך להיות כזה שלא יאמר כי אם
הוא מסרב יועבר הענין להרכב של שלושה, זה יאפשר את הפרוצדורה
הפטורטה שנושא בית-המשפט העליון ודאי הציע לכם. ישנם הרבה מאוד
צוי-על-תנאי פשוטים וברורים, שברור שיש להם כל הסיכויים להתקבל,
ועורך-הדין יכול להגיש את הבקשה בלשכת נשיא בית-המשפט העליון.
במקרים כאלה הנשיא קורא את הבקשה ורוסס: הצו על תנאי - ניתן. בזאת
נגמר.

חשיבות גדולה יותר יש לסעיף 6 הדין
גם הוא במסכות בית-המשפט האליון בנוגע לבג"צ. אינני רואה את עצמי
מוסמך לדון לגופו של ענין, אבל כמה מחברי ביקשו ממני להביא לדיון
את השאלה אם לא הגיע הזמן להרחיב את המסכות לתת צו על תנאי גם בגד
הסוכנות היהודית ומחל קותיה ופקידיה, ולא רק בגד הממשלה והרשויות

הסופט ב. הלוי:

המקומיות, מחלקותיהן ופקידיהן.

ת. כהן:

הדבר נמצא עכשיו בדיון אבל לא בקשר עם חוק בתי המשפט, אלא בקשר עם הגדרה חדשה של "עובד ציבור" בחוק הפלילי.

הסופט ב. הלוי:

אני שמח לשמוע שזה נמצא בדיון, אבל מקומו של התיקון צריך להיות בסעיף 6 של הצעת חוק זו. בחוק עבירות שוחד, למשל, אם נותנים שוחד לפקיד הסוכנות או לפקיד מועצה דתית או לשכת עבודה כללית, הרי זה כאילו נותנים שוחד לפקיד ממשלתי. אותו דבר יש גם בחוק עבירות חוץ, שהכנסת קיבלה. מדוע, אם כן, לא יהיה פיקוח של בתי המשפט על החלטות הביטחון בניגוד לחוק ומתוך שידרות לב על ידי הסוכנות היהודית, המועצות הדתיות ולשכות העבודה ופקידיהן, והוא הדין לגבי יתר המוסדות הנזכרים בשני החוקים האלה: הקרן הקיימת, קרן היסוד, ההסתדרות הציונית העולמית. אלה הן גופים ציבוריים מוכרים. (הסופט עציובי: אולי גם ההסתדרות?) ההסתדרות אינה מופיעה בחוקים האלה. זוהי שאלה ציבורית ופוליטית, ולכן איבני חושב שראוי להרחיב פה את הדיבור עליה.

אשר לבתי המשפט המחוזיים, אנחנו מציעים שבכל מקום אשר בו ניתנת סמכות לשר המשפטים בלבד, יווסף: "בהסכמת נשיא בית המשפט העליון". המדובר הוא בסמכותו של שר המשפטים להקים על ידי צו בתי משפט מחוזיים, לקבוע איזורי שיפוט, ליחד את השיפוט על סוגי עניינים מסוימים, לקבוע מקום מושב, מספר השופטים וכן להתקין תקנות סדרי דיון וכו'. כפי שידוע סמכותו המינהלית של שר המשפטים באה לו בהעברה מסמכותו של זקן השופטים בתקופת המנדט. במידה שהסמכות מיוחדת לשר המשפטים ואינה מחולקת עם נשיא בית המשפט העליון, באותה מידה קיימת בדרך כלל סכנה של החלטה או תלות של בתי-המשפט. כמו כן, בעניינים שיפוטניים אין לשר המשפטים כל דריסת רגל, אבל אי אפשר להתעלם מן המציאות אשר בה עניינים מינהליים קשורים בעניינים שיפוטניים. כל זמן ששר המשפטים מפקח על המינהל של יתר אגפי משרד המשפטים, כגון התביעה הכללית, הדבר הגיוני בהחלט. משרד המשפטים חוץ מבתי המשפט, הוא חלק מהרשות המבצעת. אבל בתי המשפט הם אגף כל כך עדין של משרד המשפטים, שיש ספק אם רצוי שהם בכלל יהיו אגף במשרד המשפטים. ישנן ארצות וישנן שיטות אשר בהן בתי משפט אינן כפופים לשום שר ולשום משרד ממשלתי, גם לא בעניינים מינהליים. זקן השופטים שבתקופת המנדט היה נשיא בית המשפט העליון, הוא אשר קבע את הסדר המינהלי, את סדרי הדיון בבתי המשפט וכו' וכו'. יש גם שיטה אחרת אשר לפיה נקבעים סדרי הדיון בבתי המשפט ע"י הכנסת. אך ההצעה להשאיר בידי שר המשפטים את הסמכות היחידה להתקין סדרי דיון לבתי-המשפט מבלי לשתף בכך את נשיא בית המשפט העליון ומבלי לקבל את הסכמתו - בה סמונה בדרך כלל סכנה להחלטה או תלותן של בתי המשפט.

סכנה מיוחדת נשקפת לפי דעתנו מהסעיף האומר כי שר המשפטים יכול לחלק בתי משפט לאגפים לפי סוגי עניינים, והוא יכול לעשות זאת בלי הסכמת נשיא בית המשפט העליון. הסכנה הזאת קיימת בפרט כאשר לא כתוב כי שר המשפטים אינו יכול בשום פנים להתערב בשאלה מי ומי ישב באגף זה או אחר. קיימת סכנה שאם לא יהיה כתוב בפירוט בסעיף 8 כי סמכות זו אינה כוללת סמכות לקבוע את ההרכב האישי של כל אגף, ואם שר המשפטים ינסה לתת הוראות כי שופט פלוני ישב באגף אחר ושופט אלמוני ישב באגף פלילי, הרי זה סוף אי-תלותם של בתי המשפט. מכאן חשיבותו הרבה של סעיף זה. לפי פירושי את הצעת החוק, הייתי אומר כי סעיף 8 הנותן סמכות לחלק את בית המשפט לאגפים לפי סוגי עניינים, איבנו כולל סמכות לקבוע מי ומי ישב בכל הרכב, וסמכות זו כלולה בסעיף 12 הדין בחלוקת התפקידים. בסעיף 12 צריך להיות כתוב: נשיא בית המשפט המחוזי יקבע את האגפים לפי סוגי עניינים אשר כל שופט ושופט יושב בדיון בהן. דבר זה יכול להיעשות ע"י נשיא בית המשפט המחוזי אחר התיעצות עם חבריו השופטים. הדבר

הסופט ב. הלוי:

יכול להיקבע מדי שנה בשנה או מדי פעם בפעם ויכול להיות נתון לסיבויים. אבל בשום פנים אין זה יכול להיקבע ע"י סר המשפטים, אפילו לא בהסכמת נשיא בית המשפט העליון. הצעתי בדבר הוספת המלים: "בהסכמת נשיא בית המשפט העליון" לגבי כל הסמכויות הניתנות לשר המשפטים, אינה חלה על הענין של הרכב בית המשפט.

אותה סכנה נשקפת מההוראה האוסרת כי

שר המשפטים מוסמך לקבוע בצו שבית משפט מחוזי אחד יהיה מוסמך לדון בסוג מסויים של ענינים בכל המדינה. הוראה זו כלולה בסעיף 8. לדעתנו רצוי שרק הכנסת תוכל להחליט על הוראה כזאת, כי דבר זה עומד בסתירה לסמכות הרגילה של בית המשפט המחוזי. בדרך כלל הנוהג הוא שבית המשפט המחוזי בתל-אביב ידון בעצבים תל-אביביים. אם הכנסת רוצה שבית המשפט המחוזי בירושלים ידון בעצבים מסוג מסויים גם בתל-אביב, היא יכולה לחוקק חוק בענין זה. בדרך כלל זה בלתי הגיוני. אך נראה לנו כבלתי רצוי ששר המשפטים יוכל ללא הסכמת נשיא בית המשפט העליון להוציא סמכות מבית משפט אחד ולהעבירה לבית משפט אחר.

בעיה דומה מתעוררת בסעיף 9. הצעת חוק

בתי המשפט משנת תש"ו קבעה בסעיף 11 כי דבר זה ייעשה רק ע"י צו של נשיא בית המשפט המחוזי. שם נאמר: "בית המשפט המחוזי יושב במקום שקבע שר המשפטים, אך רשאי נשיא או נשיא תורן של בית משפט מחוזי להורות כי בענין מסויים - - - בהצעה זו הסמיטן את המלים "רשאי נשיא או נשיא תורן של בית משפט מחוזי להורות". זה מצלצל נוח מאד: כל זמן שאנחנו דבים בשלב מסויים, יכול לקרות שהדבר בחיץ מסעמים עניינים. למשל, בית המשפט המחוזי בתל-אביב רוצה לגבות עדות בירושלים, סעיף 9 מאפשר לו לבוא לירושלים ולגבות עדות. בדרך כלל העד בא לבית-המשפט. אך לפעמים יש צורך שבית המשפט יסע אל העד. סעיף זה מאפשר לבית המשפט המחוזי בתל-אביב לשבת בירושלים לשם גביית עדות. ולצורך זה - הסעיף גסדר. אבל כאן יש גם אפשרות שבית המשפט המחוזי בתל-אביב יחליט פתאום לשמוע משפט מסויים בירושלים, את כל המשפט כולו. כלומר, שיהיה לו חופש לסייל בארץ. זה אולי לא היה מסוכן. המסוכן הוא בכך שדבר זה מאפשר לגורמים בלתי שיפוטיים להתערב בעבודה שיפוטית של בתי המשפט. אנחנו למוצי נסיון בשאלה זו. קרו מקרים שהיו גסיונות להעביר שופט מעיר אחת לעיר אחרת כדי לשמוע משפט מסויים על מנת שמשפט זה לא יונא בפני שופטי אותו מחוז. לפי החוק הקיים מעשה כזה עומד בניגוד לחוק. (מ. בגין: מה קרה לעבריינים במשפט זה?) במידה שהדבר ידוע לי הגסיונות האלה נובלים. כאשר נעשה נסיון להעביר שופט מעיר לעיר בלי הסכמת הרשות השיפוטית, נביח - נשיא בית המשפט המחוזי באותה עיר, כי אז הנסיון הזה סוכל. סעיף 9 הנוצע עכשיו נותן חופש גסדר לבית המשפט המחוזי. ומל תשכח, הביטוי "בית משפט מחוזי" אינו מתייחס דווקא ל-3 שופטים; הוא מתייחס לכל שופט כדן יחיד. כלומר, סעיף 9 נותן לכאורה סמכות לכל שופט מחוזי לשבת בכל מקום בארץ, ולא נקבע מל מצוה עליו ומי מחליט וקובע מתי מותר הדבר. (אגב, יש סעיף דומה לגבי שופטי שלום). אנחנו רואים בזה סכנה נוספת לאי-תלות של בתי המשפט, ומציעים למנוע זאת. (ח. רובינן: לא הבינותי את הטענה בדבר סמכות המקומית של בתי המשפט המחוזיים). נאמר שבבית-המשפט בתל-אביב מוגשת תביעה פלילית חשובה אשר בה יש סמכות מקומית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, מפני שהגאסם גר-שם, או מפני שהפסע געשה בתל-אביב. ונביח שלגורם פוליטי כלשהו אין זה רצוי ששופט בית המשפט בתל-אביב ישמע את המשפט והוא מעדיף ששופט מסויים מחיפה או מירושלים ישמע את המשפט. לפי ההצעה הזאת אפשר יהיה לפנות אל אותו שופט שלא באמצעות נשיא בית המשפט המחוזי או רשות שיפוטית כל שהיא, אלא ישר ולבקש ממנו: תשמע את המשפט הפלילי החשוב הזה, המתקיים בתל-אביב, תבוא לתל-אביב, מפני שהדבר חשוב מאד ואתה שופט טוב מאד ויש לנו אימון בך. החוק מאפשר זאת. איננו חושב שזוהי הכוונה של המציעים. אבל הניסוח הזה מאפשר שימוש לרעה, ואני חוזר ואומר: מאחר שהיו בעבר מקרים של גסיונות כאלה, צריך לסתום כל פירצה - - -

ל.ס.

פ. רזון:

מקרים או מקרה?

השופט ב. הלוי:

אני יודע על מקרה אחד.

פ. רזון:

במקרה זה מי היה המעוניין, שופט המקום או האדמיניסטרציה?

השופט ב. הלוי:

האדמיניסטרציה. לא האדמיניסטרציה השיפטית, אלא משרד המשפטים בחלקו הבלתי שיפוטי היה מעוניין בזה. אבל אני חושב שגם בחיפה קרו מקרים שאני יודע עליהם רק ספי השמועה.

פ. רזון:

היות ונזכר כאן מקרה, אני טואל אם לא היה זה מקרה שהשופטים של המקום היו מעוניינים שלא לשבת במשפט זה.

השופט ב. הלוי:

לא, להיפך: בלי ידיעתם של שופטי המקום הוזמן שופט מעיר אחרת. כשהוא נודע לשופט המקום הם עשו את כל הצעדים כדי לבטל את הסידור הזה, והוא בוטל. ושופט ירושלמי שמע את המשפט.

פ. רזון:

מאחר שכבר הועלתה הבעיה הזאת, אינני חושב שאפשר להתיר את האליה כאלו מקרה זה.

פ. רזון:

אינני יכול למסור אינפורמציה, כיון שאין לי.

היו"ר ס. אונא:

הייתי מבקש שלא נכנס לפורטי העניין. אם החברים ירצו להעלות את השאלה ימצאו לכך הזדמנות, ואז יודעי דבר יתכוונו לתת את התשובה.

השופט ב. הלוי:

בסעיף 10 מתעוררת בעיה נזאת: מספר השופטים בבית המשפט יקבע ע"י צו של

שר המשפטים. בענין זה חל מה שאמרת קודם, כי רצוי שהיה בהסכמת נשיא בית המשפט העליון.

אבל צריך לשים לב לסעיף 47 (ב) -

הוראות מעבר. לגבי בית המשפט העליון פירוש הדבר הוא כזה: עד עכשיו לא נקבע מספר שופטי בית המשפט העליון ע"י שום החלטה של הכנסת, אם אינני טועה. הדבר נקבע לפני הצורך, באופן חופשי. עכשיו תהיה נחוצה החלטה הכנסת לקביעת המספר. ולאור סעיף 47 (ב) רואים את המספר הקיים כאילו נקבע ע"י חוק זה, כלומר, כאילו הכנסת החליטה שבבית המשפט העליון יהיו 9 שופטים. אינני יודע אם זאת היתה כוונת הצעת החוק. אך בנוגע לבית המשפט המחוזי מתעוררת בעיה. בית המשפט המחוזי בירושלים מורכב להלכה מ-6 שופטים. לפני שנה וחצי נתמנה אחד מששת השופטים לבית המשפט העליון, ומאז לא נתמלא מקומו. הוא חסר לנו בעבודה. מדי פעם בפעם כשאני פונה אל מנהל בתי המשפט בענין זה, הוא עונה לי כי עדיין לא נמצא מועמד מוכשר ומתאים לשבת בבית המשפט המחוזי בירושלים. אם תתקבל הצעת חוק זו, הרי זה כאילו המספר הקיים של שופטים בבית המשפט המחוזי בירושלים, כלומר, 6, נקבע ע"י צו של משרד המשפטים. לנו יש תקציב ל-6 שופטים, וזה שנה מסויצאים את התקציב הזה על צרכים אחרים. צרכי העבודה דורשים שופט ששי. לא יתכן להקפיא את המספר הזה. אחר כך אולי יבואו חוקים על הקפאת כוח האדם, או מה שלא יהיה, ואז יראו את מספר השופטים הנוכחים בירושלים כאילו נקבע ע"י החוק. אינני חושב שזוהי כוונתה של ההצעה, ואם לא זו הכוונה, צריך לשנות את הנוסח. (י. הררי: כיצד?) הייתי מציע למחוק את סעיף 47 (ב) האומר: מספר השופטים שביהנו

השופט ב. הלוי:

ערב תחילתו של חוק זה, רואים אותו כאילו נקבע על-פי חוק זה. אני מציע למחוק זאת, מפני שאני מבין שיש צורך לקבוע כי שופט המכהן כחוק רואים אותו כאילו נתמנה כחוק, אך פה מדובר על מספרם של השופטים, ומה זה חשוב אם מספרם קבוע או בלתי קבוע. שר המשפטים יוכל להוציא צו בעתיד אשר יקבע כי מספר השופטים בבית המשפט המחוזי בירושלים יהיה 6 ולא 5. או שהכנסת תוכל להוציא החלטה האומרת כי מספר שופטי בית-המשפט העליון יהיה עשרה ולא תשעה. לעומת זה, אם זה כבר נקבע, זה גורם - על כל פנים בבית המשפט המחוזי בירושלים - לתקלה.

י. הררי:

האם מותר לשאול מה בנוגע למינוי נשיא בית-המשפט המחוזי?

השופט הלוי:

הדבר נקבע בחוק השופטים.

י. הררי:

האם שם לא נדרש שזה ייעשה בהתייעצות עם נשיא בית-המשפט העליון?

השופט עציוני:

לא.

השופט הלוי:

על כל פנים, זה בחוק השופטים, ואינני יודע אם אנו יכולים להיכנס עכשיו לדיון

בו.

אשר לסעיף 11 הדין בהרכב בית המשפט המחוזי, אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לאי התאמה ידועה בין הרכב בית המשפט המחוזי, בית המשפט העליון ובית משפט השלום. כוונתי לחוסר הגמישות בהרכב בית המשפט המחוזי. בית המשפט העליון יכול להתחיל דיון בהרכב של שלושה שופטים ולאחר זאת אם הוא כרגיל כי מתעוררת שאלה הראויה לדיון בפני חמישה או שבעה שופטים, הוא יכול באמצע הדיון לצרף אליז 2 או 4 חברים נוספים. הדבר נעשה כבר בעבר, עוד לפני שהיתה הצעת החוק הזאת. בבית-משפט השלום, לפי החוק הקיים, יכול שופט שלום בכל שלב של הדיון להחליט לצרף לדיון עוד שני שופטים. סעיף 8 של פקודת שיפוט בתי-משפט השלום, כפי שתוקנה על-ידי הכנסת בשנת תשי"ד, קובע: "הוא בא נאסם לדיון בפני שופט שלום, רשאי שופט השלום בכל שלב של הדיון להחליט שהבירור יתקיים לפני בית-משפט שלום של שלושה שופטים ולו הוא רשאי להיות אחד מהם". כלומר, היום יכול שופט שלום להתחיל בדיון בתור דן יחיד, ובאמצע הדיון לצרף לעצמו עוד שני שופטים, כלומר, יש לו סמכות דומה לזו שיש לבית-המשפט העליון. לפי הצעת החוק שלפנינו, מתבטלת הסמכות הזאת לפי נוסח סעיף 19 של ההצעה, זרק לפני התחלת הדיון יוכל שופט השלום הראשי לקבוע כי במשפט מסויים ישובו שלושה שופטים. כמו כן הדבר חל בבית משפט השלום רק לגבי ענינים פליליים, בעוד שבבית המשפט העליון הוא חל על כל סוגי הדיון.

המצב הקיים בבית-המשפט המחוזי, אשר רוצים להטות בו לפי ההצעה הזאת, הוא שלפני התחלת הדיון יכול נשיא בית-המשפט המחוזי - גם במשפט אשר החוק אינו דורש הרכב של שלושה - לקבוע כי במשפט ישובו שלושה שופטים. הצרה היא שלפני התחלת הדיון לא תמיד ברור טיבו של המשפט. לפעמים מופיע משפט לפני שופט מחוזי אחד, ולפי התביעה או כתב האשמה אין דברים יוצאים מן הכלל שנראים כמחייבים הרכבת בית דין של שלושה. גם הצדדים אינם פונים אל נשיא בית-המשפט המחוזי בבקשה או בהסברה שהמשפט מסובך ושמן הראוי לקבוע הרכב של שלושה. במקרה כזה השופט היחיד נכנס לתוכו לתוך המשפט, ואחרי סמיכתו עד אחד או שני, מתברר לו שהיה רצוי לסמוע משפט כזה בפני שלושה שופטים. הוא אינו יכול לעשות זאת לא לפי החוק הקיים ולא לפי הצעת החוק הזו. הוא אינו יכול לעשות מה שיכול לעשות שופט שלום: לצרף שופטים נוספים באמצע הדיון. רק בית המשפט המחוזי אינו יכול לשנות את הרכבו באמצע הדיון. לעתים קרובות לפני הדיון הבעיות אינן מתגלות. דבר זה נובע בעיקר מהפרוצדורה האנגלו-סקסית אשר אינה מגלה את הסובסטאנץ של הדברים בכתב האשמה. כתב האשמה הוא רק בן כמה סדרות, וממנו אי-אפשר לדעת מהו

השופט ב. הלוי:

סוגסטאבן. ולפעמים בתוך המשפט מתברר כי לאור העדויות ולאור הבעיות המשפטיות או הציבוריות המתעוררות, רצוי היה להתחיל משפט כזה בהרכב של 3. אבל אז לא רק שאיבנו יכול לעשות זאת אלא שאסור לנו לעשות זאת, מפני שבכך הוא פוגע בזכויות הצדדים. נאמר שער אחד כבר העיד לטובת אחד הצדדים. הצד השני איבנו רוצה לוותר על העדות הזאת, אשר יתכן שלא יצליח להוציא אותה עוד פעם מן העד. בלי סמכות סטאטוטורית לא יתכן ששופט יוכל להגיד באמצע הדיון שהוא רוצה לצרף שני שופטים.

הכתוב, סעיף 12/

לפי הפקודה הסנדטורית של בתי המשפט, סעיף 12/12 נשיא בית המשפט המחוזי יכול בכל מקרה שהוא מוצא לרצוי, או באופן כללי או לצורך משפט אחד בלבד, או לצורך סוג מסויים של משפטים, לתת הנראות שבית המשפט המחוזי יהיה מורכב מנשיא בתוספת כמה שופטים. לבני בית המשפט העליון אין שום סעיף, אלא רק כתוב כי בית המשפט העליון יהיה מורכב לפחות מ-3 שופטים. מזה הסיקו שאפשר להרכיבו מיותר מ-3 שופטים, ועושים זאת. יתכן שגם היום קיים ספק בשאלה זו לגבי בית המשפט העליון, אבל הצעת החוק מציעה לתת את הסמכות הזאת.

יש עוד הבדל בין בית המשפט המחוזי

ובית המשפט העליון: הדגש בבית המשפט המחוזי הוא על עדות, הדגש בבית המשפט העליון הוא על טענות. הפגיעה בעדויות ע"י שינוי ההרכב אינה כל כך חמורה בבית המשפט העליון כמו בבית המשפט המחוזי. גם אם המחוקק יחוקק סעיף האומר כי בית המשפט המחוזי יכול עוד אחרי התחלת הדיון לשנות את ההרכב ולהרחיבו, גם אז מתעוררת השאלה מה ייעשה לאותן עדויות אשר כבר נשמעו. השאלה היא אם ההרכב המורחב יצטרף לשמוע מחדש את העדים, או שהוא יוכל להסתפק בפרוטוקול. בענין זה קיימת הנראה בתקנות בתי המשפט האזרחיות למקרה ששופט נפטר. קרו מקרים ששופט נפטר והשאיך אחריו תיק בלתי גמור. התקנות קובעות מה ייעשה באותן עדריות, והכלל הוא ששופט חדש צריך לשמוע את כל העדויות מחדש, חוץ מאשר אם הצדדים מסכימים לוותר על כך. לכן אין זה כל כך פשוט בשביל המחוקק להציע כי בית המשפט המחוזי יהיה רשאי להרחיב את ההרכבו באמצע הדיון, כי יש כאן אפשרות של פגיעה בזכויות הצדדים בקשר עם עדויות. ענין זה צריך להיות נתון לשיקול דעתם של חברי הכנסת שברור הוא שאם דבר זה לא ייקבע בפירוט בחוק, האפשרות הזאת לא תהיה קיימת. וצריך לשקול זאת.

בנוגע לסמכותו העניינית של בית המשפט

המחוזי, סעיף 14, יש הבדל בין משפטים אזרחיים ובין משפטים פליליים, סעיף 14 של ההצעה קובע כי משפטים אזרחיים עד סכום מסויים, שייכים לבית משפט השלום, ולמעלה ממנו - לבית המשפט המחוזי. גם בעניינים אחרים כמו עניני חזקה וקרקעות יש הפרדת הסמכויות אשר לפיה משפט אזרחי מסויים נמצא בסמכותו של בית משפט השלום או בית המשפט המחוזי, אך לא בסמכות מקבילה של שני בתי המשפט. בניגוד לזה קובע סעיף 14 כי משפט פלילי, כל משפט פלילי, נמצא בסמכותו של בית המשפט המחוזי, גם אם הוא בסמכות מקבילה של בית משפט השלום. הדבר חשוב לגבי עוררות, כי סעיף 21 (1) אומר כי עוררות וחטאים הם בסמכותו של בית משפט השלום. זה כולל את כל העבירות שהעונש עליהן הוא עד 3 שנות מאסר. וזוהי עבירות רבות מאד. רוב העבירות הרגילות הן בסמכותו של בית משפט השלום.

אני צריך עתה להפנות את תשומת לבכם

להשטמה שבסעיף 21 לעומת הצעת החוק הקודמת לשנת תשט"ו בסעיף המקביל לו, סעיף 23 28. שם היה טיב האומר: "בית משפט השלום לא יהיה מוסמך להעניש בשביל עבירה אחת במאסר של יותר משנה אחת או בקנס של יותר מ-3000 ל"י. זהו למעשה אישור של המצב הקיים לפי החוק הקיים. עד עכשיו היה מצב משונה במקצת, אבל הוא קיים שנים רבות, ולפיכך יש הבדל בין הסמכות הנמדדת לפי העונש המכסימלי הקבוע בחוק ובין הסמכות הנמדדת לפי כוח הענישה המעשי של בית משפט השלום, המוגבל לשנה אחת מאסר. דבר זה הביא לכך שגם אם אפשר היה להטיל על עבירה מסויימת עונש של שלש שנות מאסר במידה שהמשפט הובא בפני שופט שלום, הוא לא יכול היה להטיל עונש של יותר משנה מאסר. והיה אם מצא שופט שלום בהגידו לשלב

הסופט ב. הלוי:

האחרון של גזר הדין, שהענין חמור ושמן הראוי להטיל עונש של יותר מסנה מאסר, הוא מעביר זאת לבית המשפט המחוזי. יש גם אפשרות אחרת: אם התביעה הכללית רואה מראש כי על עבירה מסוימת ראוי להטיל עונש של יותר מסנה אחת - למשל, בגלל עבירות קונספציות, היא מגישת זאת ישר לבית המשפט המחוזי.

עד עכשיו היתה הצדקה לסמכות המקבילה של בית המשפט המחוזי, כדי לתת את העונש של שלש שנות מאסר אשר סופט שלום לא היה מוסמך לתיתו. סעיף 21 משמיט את הסייג הזה, הוא מרחיב באופן מסוי מאד את סמכות בית המשפט השלום ונותן לו סמכות מלאה להטיל עונש עד שלש שנות מאסר. אינני רוצה לחוות דעה אם זה רצוי או בלתי רצוי. אני רק רוצה להפנות את תשומת לבכם לאי-ההתאמה הזאת. אם תהיה לבית משפט השלום סמכות מלאה לטמוע את כל משפטי העונות ולמצות את כל חומר הדין עד שלש שנות מאסר, לא יהיה צורך לתת סמכות מקבילה לבית המשפט המחוזי בענין זה. אשך פועלת למעשה הסמכות הזאת? ע"י הסמכות המקבילה הזאת יכולה התביעה הכללית להחליט כי משפט מסויים היא מגישה לבית משפט השלום, ומשפט מסויים - לבית המשפט המחוזי. היא קובעת זאת לא לפי שוני בסמכות אלא לפי בחירה. דבר זה בדרך כלל בלתי רצוי. לא רצוי לתת ברירה לצד אחד. את הכרירה שהיתה פעם גם לצד השני, לבאשם, הכנסת ביטלה ברוב עמל ואחר זמן רב. הדבר גרם לכאב ראש במשך שנים בבית המשפט כי צריך היה לשאול כל באשם בעבירה ספסית ביותר: האם הוא בוחר להישפט בבית משפט זה או אחר. והנאשם יכול היה להחליט במקביל לתביעה הכללית בפני איזה בית משפט הוא רוצה לעמוד. הכנסת ביטלה את הברירה של הנאשם והשאירה בתוקפה רק את הברירה שבד"ה התביעה הכללית. את הברירה הזאת היא ביתה מוכרחה להשאיר כיוון שכוח הענישה של שני בתל המשפט היה שונה. אם מגדילים עכשיו את כוח הענישה של בית משפט השלום, הגיע הזמן לדון בכך שבית משפט השלום יהיה היחיד המוסמך לדון בכל עונות, ושלא תהיה אפשרות להעביר עונות מסויים לבית המשפט המחוזי.

אני עונה לטעיה 23, ענין הרשמים.

אנחנו מתנגדים ל"אדם כשיר". אנחנו חושבים שרשם צריך להיות שופט ולא אדם שכשיר להיות שופט. על שופט חל חוק השופטים, חלה אי התלות של השופטים וחל המינוי לכל החיים, על אדם הכשיר להיות שופט כל הדברים האלה אינם חלים. אדם כשיר להיות שופט אפשר להעביר למשך ששה חדשים ממשרד ממשלתי או ממשרד של עורך דין כדי לטמט בתור רשם. זוהי חרירה של אלמנטים בלתי שיפוטיים לתוך תחום השיפוט. לכן אנחנו מציעים לבטל פה ובכל מקום אחר בחוק את האפשרות למנות אדם כשיר וכציעים שאפשר יהיה למנות לתפקיד זה רק שופט.

סעיף 23 (1) אומר כי שופט של בית משפט

מחוזי ולא רק שופט שלום יוכל להתמנות כרשם של בית המשפט העליון. בדרך כלל תפקידו של רשם הוא פורמלי. אמנם הוא דן גם בדברים שיפוטיים, באישור צווי ירושה ודברים דומים, אבל אי אפשר להשוות את הסמכות הזאת עם סמכותו של שופט מחוזי, זוהי במידה רבה סמכות אדמיניסטרטיבית. לכן אנו מציעים למחוק את הטלים "שופט בית משפט מחוזי". אנו מציעים כי רק שופט שלום יוכל להתמנות כרשם של בית המשפט העליון. זה יהיה אחד אשר רצוי לבית המשפט העליון כי התפקיד הזה יתבצע על ידו הוא מנהל בתל המשפט חדרנו הנכבד השופט אילזנברג. יהיה כידוע נשיא תורן של בית המשפט המחוזי, וממלא עכשיו תפקידו של בית המשפט העליון כאחד התפקידים הרבים. רצוי שיצו ישר גם התפקיד הזה, אבל בשבילן בלבד, או בשביל איש כמותו בלבד, אין צורך לכתוב בחוק כי אפשר למנות כל שופט של בית המשפט המחוזי כרשם של בית המשפט העליון. כידוע אפשר למנות שופטים גם בשל ברחם, ומחר יכול שופט מחוזי לקבל הוצעה כי הוא נתמנה כרשם בית המשפט העליון. אנחנו מציעים לכתוב במקום "שופט בית המשפט המחוזי" - מנהל בתל המשפט, או שופט אשר לפי סעיף 14 לחוק השופטים מטפל באדמיניסטרציה של בתל המשפט.

פ. רנזון:

אולי יש לכם ידיעה על הצעת הסתדרות
עורכי הדין לבטל את המוסד של רשם
ולהעביר את הסמכויות האדמיניסטרטיביות למזכירות.

השופט ב. הלוי:

אנחנו חושבים שיש צורך ברשמים.
איננו מסכימים להצעת המסדרות עורכי-
הדין לבטל את כל הרשמים. הרשם ממלא עבודה פוריה בכל בתי המשפט, בפרט
בבית המשפט המחוזי בתל-אביב.

בנוגע להוצאה לפועל, קודם כל הנוסח
אינו ברור. לא ברור מה היחס בין הסעיפים 25 ו-26. מצד אחד קובע
סעיף 25 (א): "פסק דין של בית משפט בענין אזרחי הוצאתו לפועל תהיה בידי
בית המשפט שנתנו". כלומר, בית משפט השלום מוציא לפועל את פסקי הדין
שלו, בית המשפט המחוזי - את פסקי הדין שלו, ובית המשפט העליון -
את פסקי הדין שלו. אבל פה יש אבזמליה אחת. לפי החוק הקיים בית המשפט
העליון אינו מוציא לפועל את פסקי הדין ואין לידו שום משרד של הוצאה
לפועל. בתי המשפט המחוזיים מוציאים לפועל את פסקי הדין של בית המשפט
העליון, ובמקרה שזה ערער, בית המשפט אשר ממנו בא הערעור הוא המוציא
לפועל. אינני אומר כי מבחינה הגיונית אי אפשר שגם לבית המשפט העליון
יוציא לפועל את פסקי הדין שלו, אבל דבר זה אינו בהוג עד היום.

אשר לסעיף 26, התפקיד הנזכר בסעיף 14

לפקודת העברת הקרקעות היה תמיד בידי נשיא בית המשפט המחוזי, מפני
שה ענין הקשור בסכומים גדולים. לפי ההצעה הזאת יוכל שר המשפטים
בהסכמת נשיא בית המשפט העליון להטיל תפקיד כזה על רשם, אשר לפי
הצעת החוק איננו צריך להיות שופט, אלא מספיק אם הוא כשיר להיות
שופט. קודם כל אינני יודע אם דבר זה רצוי. בכל אופן, ההוראות בנוגע
להוצאה לפועל הן בלתי הגיוניות. מצד אחד קובע סעיף 25 כי זה ענין
לאותו בית משפט אשר נתן פסק דין. אחר כך בא סעיף 26 ומוציא את הדבר
מידי אותו בית משפט ע"י כך שהוא קובע כי שר המשפטים ימנה לכך גם שופט שלום
אם ירצה. לאחר זאת בא סעיף 26 (ב) ובאופן עוד יותר בלתי הגיוני משמים
את נשיא בית המשפט העליון ונותן לשר המשפטים רשות, בלי הסכמת נשיא
בית המשפט העליון, למנות טתם אדם אשר כשיר להתמנות כשופט, למנותו
להיות מוציא לפועל ראשי.

אנחנו חושבים שכל זה בלתי רצוי. הוראות

אלה הן בלתי הגיוניות ובלתי רצויות גם יחד. מצד אחד נכון הדבר שאין
צורך להטריד את בתי המשפט המחוזיים בעניני ההוצאה לפועל, ואפילו את
התפקיד האחראי ביותר של העברת נכסי דלא ניידי, אפשר לתת בידי כל
שופט וגם בהוג שכל שופט מחוזי, אך לא שופט שלום, יוכל לעשות זאת.
אם הכנות רוצה בכך היינו תופכים גם בזה שכל שופט שלום יוכל להתמנות
למוציא לפועל של כל פסקי הדין של כל בתי המשפט על כל דרגותיהן.
אבל זאת - אם הרשם יוכל להיות רק שופט, או אם רשם לא יוכל להתמנות
לכך במקרה שהוא יוכל להיות גם אדם הכשיר להיות שופט. אנחנו היינו
מסכימים ששופט או שופט שלום יוכל להוציא לפועל. זה היה חוסך לנו
עבודה, אבל זה אינו יכול להיות אדם שנתמנה ע"י שר המשפטים אפילו
בהסכמת נשיא בית המשפט העליון.

אשר לסעיף 27 הדין בערעורים בקשר עם

הוצאה לפועל, אנחנו חושבים שדבר זה אינו רצוי. זהו חידוש גמור
ולא מפני שזה חידוש גמור, אנחנו אומרים כי אין זה רצוי. החוק הקיים
קובע כי בעניני הוצאה לפועל פונים לבית הדין הגבוה לצדק, ומקבלים
צו על תנאי. אמנם הביטוק המשפטי הפורמלי הוא שהמוציא לפועל פועל
לא בטמכות שיפוטית, אלא בטמכות בלתי שיפוטית. בחוק הקיים יש,
למשל, גם בקשות לבית הדין הגבוה לצדק נגד החלטות של שופט חוקר,
אשר בתור שופט חוקר פועל בטמכות שיפוטית. בכל זאת החוק קובע בפירוט
כי על החלטות של שופט חוקר אפשר לפנות לבית הדין הגבוה לצדק.
לכן אין אנחנו רואים כל טעיה, גם אם תסכימן שההוצאה לפועל תרוכז
בידי שופט שלום, מדוע לא יהיו קיימים בג'צ'ים במקום ערעורים. גם
מבחינת ההלכה אין בכך פגם. גם אם שופט שלום יהיה מוציא לפועל,
פעולתו של שופט השלום בתור מוציא לפועל היא בכל זאת פעולה של
הוצאה לפועל ולא פעולה שיפוטית. תהיה מה שתהיה המהות התיאורטית

השופט ב. הלוי:

של הפעולה הזאת, סוסב שזה ישאר בג"צ. הערעור הזה שונה מכל ערעור אחר. בכל מספט נותנים פסק דין אחד, ועל פסק דין זה אפשר להגיש ערעור. לפעמים נותנים החלטת ביניים, ועליה אפשר להגיש ערעור רק ברשות. ההצעה הזאת נותנת רשות לאפשר ערעור בכל החלטה של הוצאה לפועל. אבל הוצאה לפועל היא דבר יום ביומו. אם החייב יוכל לפתוח תיק לערעור ובינתיים לעכב את העגין, לעכב את ביצוע ההחלטה, לא יהיה לדבר סוף. אין זה חשוב שאולי בסופו של דבר הוא לא יקבל רשות לערעור, או אם יקבל רשות, הערעור ייחחה. בדרך כלל יעשו זאת כדי לעכב את תהליך ההוצאה לפועל. ויש הרבה מאד אנשים אשר ישתמשו בכל המכשירים שבעולם כדי להסתמט ולדחות את ההוצאה לפועל. דבר זה יתן בידם מכשיר מעולה להשתמטות. תאמרו: אך מה יעשה אותו מסכן אשר ניתנה בגדו החלטה בלתי צודקת. הוא לבית הדין הגבוה לצדק ויקבל צו על תנאי. הדבר הזה פעל כסדר במשך שלושים שנה ויותר, ועד כמה שידוע לנו לא נשמעה כל בקורת על המוסד הזה של בית הדין הגבוה לצדק.

אלא שכאן מתעוררת בעיה אחרת, בעיה מקומית. יתכן שרצוי כי בג"צים מסוג זה לא ירוכזו בבית המשפט העליון בירושלים אלא יועברו לבתי המשפט המחוזיים בכל מקום. זה בכל זאת ישאר בג"צ ואז בית המשפט המחוזי ישב בתור בית דין גבוה לצדק לפי כל הכללים של צו על תנאי. אינני יודע אם זה רצוי. הצד השני של המטבע הוא שהחלטה כזאת של בית המשפט המחוזי תהיה נתונה לערעור בבית המשפט העליון. זה יכול להיות צודק מבחינה זו שבית המשפט המחוזי אינו צריך להיות האינסטנציה הגבוהה ביותר. אבל התוצאה תהיה שבעינינו הפחות חשובים מבין הבג"צים יהיו לנו שתי אינסטנציות, ובעינינו הנכבדים יותר תהיה רק אינסטנציה אחת, איך תפתר השאלה הזאת - אינני יודע. צריך לשקול זאת. מה שאנחנו חושבים כבלתי רצוי הוא הפיכת הבג"צ לערעור.

לסעיף 28, הדן על הכרעה ברוב דעות. אטענו תמיד מחליטים ברוב דעות. אבל התופפת בסעיף זה מעוררת בעיה. היה לנו משפט בירושלים אשר בו החליט שופט אחד שזה רצח, שופט שני - שזו הריגה, ושופט שלישי - שזה לא כלום ושיש לזכות את הנאשם. היו מספספים שתמהו מה הדין: ישנן שלוש דעות. אנחנו אמרנו כי אין כל קושי. לפי הסעיף המוצע צריך היה להחליט שיש לזכות את הנאשם. אנחנו אמרנו כי באותו מקרה רצח כולל הריגה, ואם כן, ישנן שתי דעות בעד הריגה. הוא הדין בעניינים אחרים, כי מובן שסכום גדול כולל סכום בינוני, ולא בכון לפסוק את הסכום הקטן ביותר. התופפת בסעיף זה היא מיותרת, ואפשר להסתפק בכך אם כותבים שהכרעה תהיה ברוב דעות.

סעיף 34. לפי החוק הקיים עד עתה מתי אפשר לשמוע משפט בדלתיים סגורות? הכלל הוא שבית המשפט ידון בדלתיים פתוחות אלא אם כן נראה צורך בסגירת הדלתות, לשם הגנה על ענייני הסודיות או המוסר או על השום הטוב של קטין או של אשה. עד עכשיו קבע החוק באופן כללי: "אם זה דרוש למען הצדק". זה היה קנה המידה היחיד והכולל. הניסוח המוצע אינו מספיק. יכול לקרות שעד אחד מסרב להעיד בפומבי, ובסום פנים אינו מוכן לתת עדות בדלתיים פתוחות. הוא מסביר את הדבר ומסכנע את בית המשפט שגם אם בית המשפט ישתמש במסכותו ויטיל עליו עונש של חודש מאסר על בזיון בית המשפט, הוא יעמוד בסירונו, הוא לא ימסור עדות - או מה שיותר מסוכן - יסקר בעדותו. במקרה כזה אנו אומרים שאין זה טוב למען הצדק להכריח את העד למסור עדות בדלתיים פתוחות. זה מקרה שהשופט לפי מצפונו אומר שאין ברירה אחרת כדי להוציא משפט אמת. אנחנו מציעים להשאיר את הנוסח שהיה עד עכשיו - במקרה שהדבר דרוש למען הצדק - כי זה כולל את כל המקרים.

סעיף 37 חשוב ביותר, והוא דן בבזיון בית המשפט. בזמן האחרון נתרבו המקרים של בזיון בית המשפט ואין דין ואין דין. הקרבנות של בזיון בית המשפט אינם השופטים בלבד, שמהם אולי אפשר לדרוש כי יסבלו את הבזיון, או יותר נכון, שהם מוכנים לסבול את הבזיונות. אבל הצדק הוא הקרבן העיקרי של בזיון בית המשפט.

הסופט ב. הלוי:

כל סעיף 37 מוטעה ביסודו. הסכנה איננה השפעה על בית המשפט. בית- המשפט בדרך כלל מחוסן נגד השפעות. נכון נוסף לחיטוי ^{השפעה} בית המשפט מוטב לתת לו גם את החיטון הזה ע"י האיטור להשפיע על בית המשפט. אבל הסכנה העיקרית היא ההשפעה על הציבור ולא על בית המשפט. אם עתון אשר הסופט ^{אינו} קורא אותו, נאמר "קול-העם", מספר לחוג קוראיו שהסופט עציוני מעוות את הדין במשפט התלוי ועומד נגד חבר המפלגה העומדת מאחורי "קול העם", והאמת היא בדיוק הפוכה, הרי זוהי השפעה מסוכנת. כל יום מתקיימים מטפטים טפוסים וטופיעים בעתוננים דינים וחשבונות על המתנהל בפני הסופט, בסילופים גסים ובסקרים מתוך כוונה להטעות ולהוליד שולל את הקורא, ולא מתוך כוונה להוליד שולל את הסופט. כי הסופט יתכן ואינו קורא כלל את העתון הזה. אם יהיה משפט בענין זה, יביאו את הסופט בעד, ושאלתו הראשונה של הסניגור תהיה: אדוני הסופט, האם אתה קורא את "קול העם"? הסופט יענה: לא. ועורכו של אותו עתון יביד: אני ידעתי שהסופט אינו קורא את העתון. זוהי ההוכחה הטובה ביותר כי לא היתה לי כוונה להשפיע על בית המשפט. הכוונה היתה להשפיע על העם. שלא יהיה לו איטון בבית המשפט. האיטור על בזיון בית המשפט מכווון לחזק את האיטון לבית המשפט, וכל אומן שהסעיף אינו מנוסח כך שכל מי שמערער בזיון את האיטון בבית המשפט בטפטים תלויים ועומדים, יבוא על עונשו - הסעיף הוא אפס. הוא אינו מהווה שום מכסיר נגד בזיון בית המשפט אלא מטאיר את המצב הקיים אשר בו אין רסן לבזיון בית המשפט.

המצב הזה של חוסר רסן נגד בזיון בית המשפט נוצר אחרי שבית המשפט העליון החליט כי סעיף 4 לפקודת בזיון בית המשפט מתקופת המנדט חרג ממסכותו של המחוקק המקורי המ.ד.טורי, ועמד בניגוד לדבר המלך בסועצתו, זכורים לנו הסקרים הקטורים בענין זה בתקופת המנדט, זכור הסקרה המפורסם שעתון "דבר" הוזמן לבית המשפט העליון להסביר מדוע לא ייעש על בזיון בית המשפט בגלל שכתב מה שכתב באיזה שהוא ענין פוליטי. בתקופת המנדט לא היה שום ספק בכך שבית המשפט העליון הפעיל את סמכותו בדרך הקצרה ביותר על מנת להעניש את העבריינים עוד בזמן שהמשפט היה תלוי ועומד. הסעיף הזה היה טוב ויעיל, כל זמן שלא בוטל על ידי בית המשפט העליון. והוא כוטל מסיבות מטפסיות ולא מפני שהוא היה בלתי רצוי. בית המשפט העליון אמר בפירוט: אם הכנסת רוצה בכך, היא צריכה לחוקק את הסעיף הזה. בית המשפט העליון ביטל את הסעיף רק מהטעם הפורמלי שהוא עמד בניגוד לדבר המלך בסועצתו. האנגלים אשר חוקק זאת לא ראו את ההתנגדות בין שני הדברים. בכל אופן, איש לא אמר שהסעיף אינו רצוי. הסעיף קבע כי כל זמן שדיון אזרחי או פלילי תלוי ועומד בפני בית משפט כלשהו, כל אדם המפרסם בכתב דבר או עושה מעשה בנוגע למשפט התלוי ועומד, המכוון או העלול לפגוע במשפט או להזיק לעשיית צדק במשפט הזה, או להכיא לידו בזיון, יוכל בית הדין הגבוה לצדק, לפי בקשת כל צד במשפט, - כלומר, לא רק לפי בקשת התביעה הכללית, אלא גם לפי בקשת האגסט או צד אזרחי במשפט - או לפי יוזמתו הוא, להזמין את אותו אדם בפניו, שיבוא ויבסק מדוע לא יבוא על עונשו. ואם אותו אדם אינו מצליח להסביר זאת בצורה המניחה את הדעת, הוא היה מקבל מיד את העונש. המכסיר הזה היה יעיל והופעל כל זמן שהמשפט היה תלוי ועומד והיתה אפשרות של גרימת נזק למשפט. אולם בסעיף 45 של ההצעה אשר לפנינו הכוונה היא לבטל את הסעיפים 3 ו-4 לפקודת בזיון בית המשפט. אמנם עד עתה לא בוטלו את הסעיף הזה בפירוט, אבל הוא היה בבחינת אות מתה בטפק החוקים. אתם יכולים לתת לו תוקף ולהפעיל אותו במקום לבטלו, כי סעיף 37 אשר בא במקומו - הוא אפס. בסעיף 37 מדובר על עבירה פשוטה אשר העובר אותה צפוי לעונש של אלף ל"י קנס או מאסר של שנה. הסמכות הזאת תהיה למעשה בידי בית משפט השלום. נניח שמתנהל משפט בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, ובגרים בזיון בית המשפט בעתונות, אשר הביא לאי איטון במשפט עוד לפני שהסופט הוציא את פסק הדין, והסית בגלוי את הציבור ליחס של אי איטון לכל פסק דין שיינתן. דברים כאלה קרו וקורים כל יום, במקום שבית המשפט העליון יוכל למחרת הפרסום בעתון להזמין את האחראי ולהענישו כדי למנוע הסתה והיסנות סקרים כאלה בעתיד או על ידי עתוננים אחרים או על ידי אותו העתון, יוכל לפי ההצעה הזאת היועץ המשפטי או פרקליטן להגיש משפט רגיל לפני בית משפט השלום

הסופט ב. הלוי:

ולהאטימו בכך שעשה מעשה הטכרון להשפיע על בית המשפט בענין התלוי ועומד. המשפט הזה לא יישמע בבית משפט השלום באותו זמן שמתנהל המשפט בבית המשפט המחוזי, אלא אחרי שהמשפט בבית המשפט המחוזי יגמר, בדרך כלל, ואחרי שהנזק גרם. זאת הכוונה - אי אפשר לעולם להוכיח, הטעיף אינו טוב מכמה בחיבות: הוא אינו מכטיף יעיל, הרי דורס כוונה שאי אפשר להוכיחה. קודם כל צריך היה לכתוב: עלול להשפיע על בית המשפט, וצריך להוסיף: ^א עלול להשפיע על עדותו של עד, אבל לא רק זאת. צריך להוסיף גם: עלול להשפיע על קוראי העתון, על הציבור הרחב שלא לתת אימון בבית המשפט במשפט התלוי ועומד. הפרוצידורה צריכה להיות מהירה, והיא צריכה להיות בידי בית המשפט הגבוה ביותר במדינה, בידי בית המשפט העליון בצורה של בג"צ. וזאת גם כדי שהדבר ייעשה כל עוד מתנהל המשפט התלוי ועומד וגם כדי שתהיה סמכות מוסרית יותר גדולה מאשר למשפט שיגרת בבית משפט השלום. עובדה היא שאז שבית המשפט העליון ביטל את תוקפו של סעיף 4 לא הוגשו לבית-משפט השלום משפטים על בזיון בית המשפט. לית דין ולית דיין. כל אחד עושה כרצונו, מצפצף על המשפט, דכול להסית את האזרחים ולומר שהכל שקר וכזב. סעיף 37 לא יתן מכטיף נגד בזיון בית המשפט, ואנני חוזר ואומר: בזיון בית המשפט איננו בזיון של השופט האינדיבידואלי או של השופטים. זה ערעור של יסודות הצדק והמשפט במדינה, ערעור של אשטון הציבור. יש לשקוף זאת בכובד ראש. אין לבטל את סעיף 4 לפקודת בזיון בית המשפט, אלא להיפך, יש לתת לו תוקף מחודש.

השופט עציוני:

אתחיל מהערה טוקדטת: כל מלחמתנו על צמצום סמכויות השר אינה מלחמה אישית. הייתי רוצה שבכל דיון על כל חוק לא נצא מנקודת ראות אישית ומלוחך ראית ההרכב הנוכחי של חלוקת התפקידים. בניח שיש נשיא שאינו כל כך מוסמך, אין לשנות את החוק בגלל זאת. החוק אינו בשביל האזרחים המכהנים כיום, אלא לתמיד. אנחנו מכבדים מאד את השר ואיננו חוששים כלל מהתערבותו. הנסיון הראה לנו שאם היה מי שניסה לשטור על אי תלותן של בתי המשפט, היה זה דווקא השר הנוכחי. אבל אין הסדור בשר זה או אחר. סחר יכול להיות שר אחר. כשאנחנו אומרים שסמכויות ידועות הניתנות לפי הצעת החוק לשר המשפטים, צריך לשתף בהן את נשיא בית המשפט העליון, אנחנו אומרים: העיקר לא רק שהצדק ייעשה, אלא גם שהוא ייראה. אם לשר יש סמכות לחלק את בית המשפט לאגפים ולהגיד כי פלוני ישב במשפט אזרחי ואלמוני ישב במשפט פלילי, יכול מישהו לסעון כל לשר יש כוונות, ודבר זה אינו רצוי. בכל מקום שאנחנו מתנגדים להשאיר את הסמכות בידי השר, זהו הנימוק העיקרי. אותו הדבר חל גם על התקנת תקנות דיון. אנחנו יודעים כי השר הנוכחי מתייעץ תמיד עם נשיא בית המשפט העליון ויש וועדה מיוחדת לשם כך, אבל בחוק לא נאמר שום דבר המכריח אותו לעשות זאת. סחר יכול לבוא שר אחר ולומר: אני עצמי אעשה זאת. ואינני חושב שזה רצוי.

אשר להערותיו של חברי הסופט הלוי, ברצוני לציין שהוא הוסמך לדבר לא רק בשם שופטי ירושלים אלא בשם נציגות השופטים, ולכן אין אני רואה צורך לחזור על אותם הדברים אשר הוא העיר ואשר אני תמים דעים אתו. אולם ברצוני להפנות את תשומת לבכם לכמה מן הסעיפים אשר בניסוחם המוצע, לדעתי, אינם מוצלחים ביותר.

סעיף 12 קובע כי נשיא או נשיא תורן של בית-משפט מחוזי יקבע את המועדים ואת העניינים אשר בהם ישב שופט פלוני. יש לגסח את הסעיף בדומה לסעיף 4, המסביר על סמכות נשיא בית-המשפט העליון וממלא מקומו, היינו, להוסיף אחרי המלה "נשיא" את המלים "ובהעדרו או בהסכמתו - נשיא תורן של בית-המשפט המחוזי". קבלת הסעיף בניסוחו המוצע עלולה לגרום לתסבוכת כאשר גם הנשיא וגם הנשיאים התורנים יתנו הוראות נוגדות אחת את השניה.

השופט עציוני: בסעיף 25(א), המדובר על הוצאה לפועל, יש להוסיף לאחר הטלה "אזרחי" את המלה "פלילי". לפי הנוסח המוצא רק פסקי-דין בעניינים אזרחיים, הוצאתם לפועל תהיה בידי בית-המשפט שנתן אותם. אין טעם להגבלה הזאת ויש להכליל פה גם את פסקי-הדין בעניינים פליליים. לדוגמא אציין כי גם בתביעה להסגת גבול רשאי בית-המשפט לצוות על הנאשם החזרת החזקה ואם נשאיך את הסעיף הזה ללא תיקון, יצא שבית-המשפט לא יוכל להוציא לפועל את פסק-דינו.

אשר לסעיף 28, נראה לי שאין טעם בהצעה כי במקרה שבחלקו דעות השופטים בענין פלילי, תקבע הדעה המקלה. נקח לדוגמא מקרה שאחד מן השופטים קובע כי הנאשם חייב ברצח לפי סעיף 214 של החוק הפלילי. שופט שני קובע כי הנאשם חייב בהריגה לפי סעיף 212, ושופט שלישי קובע כי יש להאשים את הנאשם לפי סעיף 218. ההגיון מחייב כי לאו דוקא דעתו של השופט שמצא את הנאשם חייב לפי סעיף 218 תהיה הקובעת, אלא הדעה האמצעית, כלומר, לפי סעיף 212. הוא הדין לגבי מידת העונש. אם שופט מציע לדון נאשם למאסר עולם, שופט שני - לעשר שנים, ושלישי - לשנה אחת, דעת השופט המציע עשר שנות מאסר צריכה להכריע, כי הדעה המחמירה ביותר כוללת סמילא גם את הדעה המחמירה פחות.

אשר לשאלה אם בית-המשפט צריך להיות כפוף להלכה שבפסקה כבית-משפט גבוה יותר, כפי שהדבר מוצע בסעיף 29, חושבני שאין טעם להלכה זו בחוק. הייתי מבין לו הייתי המציעים הופכים את הסעיף הזה לסעיף עונשין או לו היתה הנראה כי השופט שאינו פוסק בהתאם להלכה הקבועה על-ידי בית-משפט גבוה יותר, אפשר להסיל עליו את הוצאות המשפט שבגרסו על-ידי ביטול פסק-הדין. אולם אף אחד אינו מציע הצעה כזאת, וגם אין טעם להציעה. המצב כיום הוא כזה שבתי-המשפט הנמוכים יותר הולכים אחרי הלכה שנקבעה על-ידי בתי-משפט גבוהים יותר. ואם אינם עושים זאת, הרי בתי-המשפט הגבוהים יותר יבטלו בערעור את פסק-הדין של שופט בדרגה נמוכה יותר אשר לא הלך בעקבות ההלכה. אולם בעניינים אלה אין לקבוע כלל נוקשה. קורים מקרים שהלכה שנקבעה, בטעות נקבעה, ויש להשאיר אז בידי בית-המשפט היותר גבוה את האפשרות להצביע על טעות זאת.

עם כל הצטנפותי להתנגדות שהביע חברי הלוי לסעיף 34(א) בדבר פומביות הדיון בבית-המשפט ולהצעתו להשאיר את הסעיף כפי שהוא כיום, אני מציע בכל מקרה להוציא את המלה "אשה" מהנוסח המוצע. אין כל טעם להגן היום באופן מיוחד על שמה הטוב של האשה, לאור חוק סוויזון זכויות האשה. אין כיום הכדל בין שמו הטוב של האישה לבין שמה הטוב של האשה.

אשר לענין בזיון בית-המשפט, אשר עליו הרחיב את הדיבור חברי השופט הלוי, ברצוני להספיק לסלפי המצב כיום וגם לפי הצעת החוק, אדם המפרסם דברים העלולים להשפיע על בית-המשפט אינו צפוי לעונש אם הוא מפרסם זאת לאחר מתן פסק-הדין ולפני שעברה תקופת הערעור. רצוני להכליל את תקופת הערעור בתוך מסגרת הזמן אשר בה אסור לפרסם דברים העלולים להשפיע על בית-המשפט. אציין רק בתור דוגמא את פסק-הדין בענין ברגר. מיד לאחר מתן פסק-הדין פורסם מאמר באחד העתונים אשר תקף קשות את פסק-הדין, והיה בו משום בזיון בית-המשפט. רק לאחר מכן הגיש היועץ המשפטי את ערעורו. נציבור עלול להיווצר רושם כאילו פירסום המאמר הוא שהשפיע על היועץ המשפטי להגיש את הערעור, או שבית-הדין העליון בפסק-דינו על הערעור, הושפע מן המאמר. ברור כי דבר זה בלתי רצוי. צריך לדאוג לכך שהצדק לא רק ייעשה אלא גם ייראה שהוא נעשה.

אני מבין שזמנה של הוועדה מצומצם, ולכן

אסתפק בהערות אלה.